

Azərbaycanda vergi inzibatçılığının formalaşması və təkmilləşdirilməsi istiqamətində aparılan islahatlar bu gün yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoymaqladır

Vergilər nazirinin müavini, 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Sahib Ələkbərov www.yap.org.az saytına müsahibə verib.

- Sahib müəllim, əvvəla Sizi və nazirliyin bütün kollektivini 11 fevral – vergi xidməti işçilərinin peşə bayramı münasibətilə təbrik edir, gələcək fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayırıq. Bildiyimiz kimi Azərbaycan regionun lider dövləti, eləcə də fəal avrointegrasiya prosesi yürüdən bir ölkə olaraq, dinamik dəyişikliklər dövrünü yaşayır. Belə bir zamanda vergi xidməti işçiləri öz peşə bayramlarını hansı əhval-ruhiyyədə qarşılayır?

- Təbrikə görə çox sağ olun. Son illər həyata keçirilən uğurlu islahatlar, sahibkarlığın inkişafına göstərilən yüksək dövlət qayğısı nəticəsində ölkəmizdə əhəmiyyətli sosial-iqtisadi tərəqqiyə nail olunmuş, iqtisadiyyatda sürətli artım templəri əldə edilmişdir.

Ötən il ərzində iqtisadiyyatın ilk növbədə daxili investisiyalar hesabına stimullaşdırılması, eyni zamanda beynəlxalq maliyyə problemlərinin tədricən aradan qaldırılması ÜDM-in dinamik artmasına səbəb olmuşdur.

Azərbaycan iqtisadiyyatında müşahidə olunan müsbət tendensiyalar onu göstərir ki, hazırda qeyri-neft sektoru ölkənin iqtisadi inkişafının əsas mənbəyi kimi formalaşmaqdadır. Artıq iqtisadi artım əsasən qeyri-neft sektorundan qaynaqlanır. 2011-ci ildə qeyri-neft sektoru üzrə artım 10 faizdən çox olmuşdur.

Bütün bunlar dövlət büdcəsinin formalaşdırılmasına, o cümlədən vergi daxilolmalarının tam həcmdə təmin edilməsinə ciddi təsir göstərir. Ötən il ərzində Vergilər Nazirliyi tərəfindən büdcəyə 5 milyard 160 milyon manat proqnoza qarşı 5 milyard 475,1 milyon manat vəsaitin daxil olması təmin edilmiş, proqnoza 106,1 faiz əməl olunmuşdur. 2010-cu illə müqayisədə vergi daxilolmaları 1 milyard 182,3 milyon manat və ya 27,5 faiz artmışdır.

2011-ci ildə qeyri-neft-qaz sektoru üzrə büdcəyə 2 milyard 873,9 milyon manat daxil olmuşdur ki, bu da 2010-cu illə müqayisədə isə 518,4 milyon manat və ya 22,0 faiz çoxdur.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə başlanan vergi qanunvericiliyi və inzibatçılığının formalaşması və təkmilləşdirilməsi istiqamətində aparılan islahatlar bu gün dövlət başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi altında yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoymaqladır.

Keçən il sentyabr ayının 13-də Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzinin Şamaxıda inşa olunmuş yeni binasının açılışındakı çıxışında ölkə başçısı vergi xidmətinin işinə qiymət verərək bildirmişdir ki, “Vergilər Nazirliyində toplanan təcrübə çox qiymətlidir. Mən çox şadam ki, sizin nazirliyiniz müasir əsaslarla idarə olunur, müasir menecment tətbiq edilir, dünya praktikası öyrənilir”.

Bütün bunlar isə təbii ki, bizim üzərimizə böyük məsuliyyət qoymaqla bərabər möhtərəm prezidentin 1 fevral 2005-ci il tarixli müvafiq sərəncamı ilə təsis olunmuş vergi xidməti işçilərinin peşə bayramını yüksək əhval-ruhiyyə ilə qarşılamağa əsas

verir.

- Başa vurduğumuz 2011-ci il ölkəmiz üçün “elektron hökumət” quruculuğu istiqamətində bir sıra uğurlarla yadda qalmışdır. Vergilər Nazirliyinin bu sahədə gördüyü işlər barədə nə deyə bilərsiniz?

- Ötən il vergi inzibatçılığının bütün sahələrində müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi prosesi fəal şəkildə davam etdirilmiş, müvafiq qanunverici təşəbbüslər hazırlanmış, vergi ödəyicilərinə xidmət sahələrinin əhatə dairəsi daha da genişləndirilmişdir. Başqa sözlə, 2011-ci il vergi xidməti üçün texnoloji modernləşmə prosesinin dərinləşməsi ilə xarakterizə olunmuşdur.

Ölkə Prezidentinin "Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" 23 may 2011-ci il tarixli fərmanı ilə müəyyən edilmiş vəzifələrin yerinə yetirilməsi elektron xidmətlər sahəsində islahatlara ciddi təkan rolunu oynamışdır.

Əvvəlki illər ərzində Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya, Elektron bəyannamə, elektron kargüzarlıq sistemlərinin, elektron vergi-hesab fakturası, ƏDV depozit hesabı və digər yeniliklərin tətbiqi 2011-ci ildə bu işləri daha yüksək səviyyəyə çatdırmağa imkan vermişdir.

İyul ayının 1-dən fiziki şəxslərin elektron dövlət qeydiyyatının tətbiqinə başlamışıq. Həmin layihənin həyata keçirilməsi nəticəsində fərdi sahibkarların vergi orqanlarına gəlmədən cəmi bir neçə dəqiqəyə rəsmi dövlət qeydiyyatına alınmasına başlanılmışdır. Ötən il vergi ödəyicisinin və onun filial, nümayəndəlik və digər təsərrüfat subyektlərinin (obyektlərinin) fəaliyyətinin dayandırılması, fiziki şəxslərin fəaliyyətinin bərpası, nəzarət-kassa aparatlarının qeydiyyata alınması və qeydiyyatdan çıxarılması ilə bağlı əməliyyatların elektron formada həyata keçirilməsi də təmin edilmişdir.

Fevral ayının 7-də isə biz “Hüquqi şəxslərin elektron dövlət qeydiyyatı”nın təqdimat mərasimi keçirdik. “Bir pəncərə” prinsipinin, fiziki şəxslərin elektron qeydiyyatının ardınca yerli investisiyalı məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərin də e-qeydiyyatı layihəsinin həyata keçirilməsi “elektron hökumət” quruculuğu baxımından mühüm hadisədir. Bu, ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin dövlət orqanları qarşısında qoyduğu digər vacib bir vəzifənin yerinə yetirilməsinə, məmur-vətəndaş təmaslarının minimuma endirilməsi ilə korrupsiya hallarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə də öz müsbət təsirini göstərəcək.

Vergi və rüsumların internet vasitəsilə ödənilməsi üçün elektron xidmətin tətbiqi ilə bağlı hazırlıq işləri də başa çatdırılmışdır. Banklarla və digər aidiyyəti qurumlarla müvafiq kollektiv müqavilə imzalandıqdan sonra sistem fəaliyyətə başlayacaq. Yaxın gələcəkdə vergilərin və rüsumların mobil telefonlar vasitəsilə ödənilməsi də mümkün olacaq.

Fevral ayının 9-da Bakıda “Azərbaycanda vergi sistemi: reallıqlar və perspektivlər” mövzusunda Vergi Forumu keçirildi. Dövlət orqanlarının, Milli Məclisin, Avropa Birliyinin, Dünya Bankının, beynəlxalq maliyyə qurumlarının, Bakıda akkreditə olunmuş səfirliklərin, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müvafiq strukturlarının, bankların, ali məktəblərin, qeyri-hökumət təşkilatlarının, sahibkarların ictimai birliklərinin, kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrinin və iş adamlarının iştirak etdiyi Forumun vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında

münasibətlərin inkişafına ciddi təkan verəcəyini düşünürük. Vergilər naziri cənab Fazil Məmmədov Forumdakı çıxışında bəyan etdi ki, Vergilər Nazirliyi dialoq və partnyorluq münasibətlərinin genişləndirilməsinə xidmət edən hər bir ideyanı daim dəstəkləyib və bundan sonra da dəstəkləməyə hazırdır.

Reallaşdırılmasına başladığımız digər böyük və olduqca əhəmiyyətli layihə Avropa İttifaqının Qonşuluq Siyasəti çərçivəsində "Kompüter əsaslı audit sistemi sahəsində Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinə dəstəyin göstərilməsi" Tvinning layihəsidir. E-auditin tətbiqi sahəsində Avropada ən mütərəqqi təcrübəyə malik ölkələrdən biri olan Niderland Krallığının Vergi və Gömrük Administrasiyası ilə birlikdə həyata keçirilən layihə ölkəmizdə vergi audit sahəsində inzibətçiliyin ən yüksək beynəlxalq standartlara çatdırılmasını nəzərdə tutur. Avropa Komissiyası ekspertlərinin rəylərinə əsasən, Tvinning layihəsinin reallaşdırılması nəticəsində Azərbaycan MDB məkanında ən müasir e-audit sisteminin tətbiqinə nail olacaq.

Ümumiyyətlə, Vergilər Nazirliyi xidmətlərin genişləndirilməsi və keyfiyyətinin artırılmasına böyük önəm verir. Bu məqsədlə ötən ilin əvvəlində "Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin inkişafı Konsepsiyası (2011-2015-ci illər)" qəbul edilmişdir. Əminliklə söyləyə bilərəm ki, Konsepsiya reallaşdırdıqdan sonra vergi ödəyicilərinə xidmət elektron hökumətin xidmət sistemində tam inteqrasiya ediləcək və bütünlüklə yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoyacaq.

Ötən il əldə etdiyimiz uğurlardan danışarkən mütləq 195 Telefon-məlumat Xidmətinin "'Austrian Standards plus" təşkilatının təmsilçisi olan "Beynəlxalq Sertifikatlaşdırma və Sorğu Mərkəzləri İnstitutu" tərəfindən vahid Avropa standartlarına uyğunluğu təsdiq edən "EN-15838 keyfiyyət Standartı"na layiq görülməsini də göstərmək istərdim. Qürurvericidir ki, Azərbaycan postsovet məkanında vergi sahəsində belə standartla uyğunluğu təsdiq edilən sertifikatla malik yeganə ölkədir.

- Siz hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatının artıq elektron formata keçdiyini bildirdiniz. Hüquqi şəxslərin elektron qeydiyyatının üstünlükləri nədən ibarətdir?

- İlk növbədə bildirmək istəyirəm ki, qanunvericiliyə edilmiş müvafiq dəyişikliklərə əsasən, hüquqi şəxslərin elektron dövlət qeydiyyatı rüsumsuz aparılır, nizamnamə kapitalının əvvəlcədən ödənilməsi və e-qeydiyyat zamanı ərizənin notarial qaydada təsdiqi tələb olunmur.

Elektron qeydiyyat iki üsulla: sürətli və adi qaydada həyata keçirilir. Təsisçi bir nəfər olduqda sürətli elektron qeydiyyat tətbiq edilir. Bu halda təsisçi özü, MMC-nin rəhbəri və fəaliyyət sahəsi barədə məlumatı sistemə daxil edərək elektron şəkildə imzalayır. Bununla da hüquqi şəxsin dövlət qeydiyyatı üçün tələb olunan məlumatlar qeydiyyat orqanına təqdim edilmiş sayılır. MMC-nin nizamnaməsi və digər qeydiyyat sənədləri proqram təminatı vasitəsilə elektron formada hazırlanır və nəticədə qeydiyyat prosesi cəmi bir neçə dəqiqə çəkir.

E-qeydiyyatın tətbiqi nəticəsində biznesə başlamaq üçün prosedurların sayı 6-dan 3-dək, tələb olunan sənədlərin sayı isə 7-dən 2-dək azaldılıb, müvafiq sənədlərin notarial qaydada təsdiqi zərurəti aradan qaldırılıb.

Təsisçilərin sayı 1-dən çox olduqda, eyni zamanda, hüquqi şəxsə aid daha geniş məlumatların daxil edilməsi tələb olunduqda isə adi elektron qeydiyyat üsulu seçilir, bu zaman qeydiyyatın başa çatdırılması 20 dəqiqədən 3 günədək davam edir.

Bütün bunları bir cümlə ifadə etsək, sahibkarın hüquqi şəxs yaratması üçün sərf etdiyi vaxt itkisi və vergi orqanı əməkdaşları ilə təmaslar minimuma endirilir, qeydiyyat üçün heç bir vəsait xərclənmir.

- Vergilər Nazirliyi daha hansı layihələri həyata keçirməyi planlaşdırır?

- Məlum olduğu kimi, sərbəst bazar iqtisadiyyatı institutlarının yaradılması və sahibkar təşəbbüskarlığına söykənən iqtisadiyyat modelinin bərqərar olması, iqtisadi və sosial infrastrukturun təkmilləşdirilməsi nəticəsində ölkəmiz yeni bir inkişaf mərhələsinə daxil olmuşdur. Bu mərhələdə qarşımızda çoxşaxəli, səmərəli və innovasiya yönümlü iqtisadiyyatın formalaşdırılması, rəşional və səmərəli vergi siyasətinin həyata keçirilməsi kimi mühüm vəzifələr durur.

Prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarına əsasən, ticarət, xidmət və ictimai iaşə obyektlərində POS-terminalların quraşdırılmasının təmin edilməsi ilə adıçəkilən sahələrdə nağd ödənişlərin minimuma endirilməsi istiqamətində Mərkəzi Bankla, ölkədə fəaliyyət göstərən digər banklarla birlikdə texniki, eyni zamanda məlumatlandırma və maarifləndirmə işləri həyata keçirilməkdədir. Əminəm ki, ən qısa zamanda bu sahədə də nəzərəçarpacaq nəticələr əldə edəcəyik.

Elektron hökumət quruculuğu sahəsində əvvəlki illərdə başladığımız layihələri 2012-ci ildə də davam etdirmək, qısa müddətdə böyük dəyişikliklərə nail olmaq niyyətindəyik.

Vətəndaşların elektron xidmətlərdən daha geniş istifadəsini təmin etmək üçün vergi ödəyicilərinə xidmət terminallarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, göstərilən xidmətlərin çeşidinin və əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, bu terminalların təcridən vergi ödəyiciləri üçün xidmət mərkəzlərinə çevrilməsi nəzərdə tutulur. Hazırda respublikanın regionlarında müasir avadanlıqlarla və sürətli kommunikasiya sistemi ilə təchiz edilmiş 30 belə xidmət mərkəzi fəaliyyət göstərir. Bu xidmət mərkəzlərində vergi ödəyiciləri öz şəxsi hesab vərəqəsindəki məlumatlara baxa, büdcəyə olan vergi borcu, onun yaranma səbəbləri və digər məsələlər barədə zəruri məlumatlar əldə edə bilirlər. 2012-ci ildə respublikanın regionlarında yeni xidmət mərkəzləri vergi ödəyicilərinin istifadəsinə veriləcək.

Bu il "Elektron audit" sisteminin tətbiqi ilə bağlı geniş işlər həyata keçiriləcək. Layihənin 2013-cü ildə tətbiqini təmin etmək üçün bir sıra texniki, təşkilati və hüquqi məsələlər planlaşdırılır. E-audit sisteminin tətbiqi vergidən yayınmaya qarşı preventiv rol oynamaqla yanaşı, vergi yoxlamalarına sərf olunan vaxtdan və insan resurslarından daha qənaətlə istifadəyə imkan yaradacaq.

Göründüyü kimi, Vergilər Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin göstərişlərini rəhbər tutaraq vergi inzibatçılığının təkmilləşdirilməsi, o cümlədən elektron hökumət quruculuğu sahəsində müəyyənləşdirilmiş çox ciddi hədəflərə çatmaq üçün sistemli şəkildə fəaliyyət göstərir. Əldə etdiyimiz nailiyyətlərin bundan sonra da davam etdirilməsi, vergi ödəyicilərinə göstərilən elektron xidmətlərin çeşidinin və əhatə dairəsinin daha da genişləndirilməsi, dövlət başçısının bütün tapşırıqlarının vaxtında və yüksək keyfiyyətlə yerinə yetirilməsi üçün bütün imkanlardan səmərəli istifadə etməyə çalışacağıq.